

BILJEŠKE O ZIDNOM SLIKARSTVU U ZADRU KONCEM 14. I POČETKOM 15. STOLJEĆA

EMIL HILJE
Filozofski fakultet u Zadru
Faculty of Philosophy in Zadar

UDK/UDC: 75.033(497.18):75.052 Zadar
Izvorni znanstvenik članak
Original scientific paper

Primljeno
Received :1990-01-30.

Ostaci zidnih slika iz gotičkog razdoblja u Zadru vrlo su skromni, pogotovu u odnosu na one iz romaničkog, pa je izgledalo da je freskoslikarska djelatnost, u okviru gotičke umjetnosti, bila slabo zastupljena.

No nekoliko podataka iz oporuka zadarskih građana, sastavljenih koncem 14. i početkom 15. stoljeća, otkriva drukčiju sliku. U njima se, naime, javljaju zahtjevi da se zidovi pojedinih zadarskih crkava (Sv. Frane, Sv. Platona, Sv. Stjepana, Sv. Nikole, Sv. Jurja, Sv. Mihovila) djelomično oslikaju figuralnim kompozicijama o trošku oporučitelja.

U svjetlu tih legata i podatka da se 1387. godine zadarski slikar Blaž Luke Banića obavezao trgovcu Nikoli Mihovilovu zidnih slikama ukrasiti kapelu u njegovoj kući, predodžba o zidnom slikarstvu u Zadru u doba gotike bitno se mijenja. Postaje jasnije da su sve crkve građene ili znatnije pregrađivane tijekom 14. stoljeća (dakle one koje nisu imale romanički fresko ukras) oslikavane zidnim slikama koncem tog i početkom sljedećeg stoljeća, te da je kvantitet te djelatnosti nesrazmjern sačuvanim ostacima.

Što se tiče njene kvalitete, o njoj najbolje svjedoče ostaci fresaka nedavno otkriveni u Crkvi Sv. Šime. Premda je tek jedan svetački lik dovoljno sačuvan, uočljiva kvaliteta izrade, sasvim na nivou onodobnog slikarstva na drvu, upućuje na zaključak da je zadarsko zidno slikarstvo i po obimu i po kvaliteti zauzimalo istaknuto mjesto u okviru umjetničke djelatnosti gotičkog doba u Dalamciji.

U odnosu na relativno bogatu baštinu romaničkog zidnog slikarstva u Zadru, gotičkih je fresaka sačuvano vrlo malo.¹ U pitanju su ostaci slikarija u svetištu nekadašnje dominikanske crkve, gdje se u poljima križnog svoda vide naslikani simboli evanđelista a na južnom zidu dekoracija koja imitira tekstilne motive, zatim ornamentalna dekoracija sakristije Katedrale, te nedavno otkrivene freske na sjevernom zidu Crkve Sv. Šime - starački svetački lik i dio bijelog konja. Skromnost tih ostataka navodi na pomisao da je i onodobna produkcija zidnih slika bila razmjerno skromna, što uslijed

¹ N. Klaić - I. Petricioli, *Zadar u srednjem vijeku*, Zadar, 1976, str. 530.

povećane izrade slika na drvu koje već tijekom 13. stoljeće preuzimaju primat u likovnoj komunikaciji s vjernicima,² što uslijed smanjene ekonomske moći komune, a dijelom i stoga što su najvažnije gradske crkve već bile oslikane u doba romanike. No premda svaki od ovih razloga ima određenu težinu, ipak se u gotičko doba odvijala znatna aktivnost oslikavanja unutrašnjosti crkava, posebice onih koje su sagrađene ili znatnije prepravljene krajem 13. i tijekom 14. stoljeća. O tome nam, više od materijalnih ostataka, svjedoči nekoliko oporuka zadarskih gradana, u kojima oporučitelji ostavljaju sredstva za oslikavanje dijelova pojedinih crkava.

Tako 2. prosinca 1375. godine ostavlja Markezina, žena Nikole Krešava, 10 dukata da bi se liku Sv. Nikole, naslikanom na zidu Crkve Sv. Nikole u blizini željeznih rešetki, doslikala odjeća, a u slučaju da se redovnice tome usprotive, određuje da se taj novac utroši na rečenu crkvu onako kako izvršioći oporuke nađu za shodno.³ Sudeći po količini novca za relativno skroman rad, čini se da je oporučiteljica željela da se svečev lik oslika bogatije nego je to bilo učinjeno, to jest da mu se na odjeću doda pozlata, što bi odgovaralo i uobičajenoj ikonografiji Sv. Nikole. Bit će da i spomenuta freska nije bila davno prije toga naslikana, a zasigurno je bila tek dio kompleksnog oslikavanja vezanog uz značajnu gotičku pregradnju Crkve Sv. Nikole.⁴

Iako se ne tiče direktno zadarskog slikarstva, zanimljivo je u okviru ove teme zabilježiti i oporuku Onofrija pok. Meija de Oleno iz Sulmone, zapisanu u Zadru 17. siječnja 1385. godine, u kojoj oporučitelj određuje da se u Crkvi Sv. Franje u Sulmoni naslikaju Bogorodica s djetetom, Sv. Katarina i blaženi Urban V, papa.⁵ Ova nam oporuka pokazuje da legati kakve susrećemo u Zadru bijahu uobičajena pojava u širim okvirima, a zanimljivo je da se i ona odnosi na crkvu propovjedničkog reda, koja zacijelo nije bila davno sagrađena.

² Usporedi I. F i s k o v i ć, *Romaničko slikarstvo u Hrvatskoj, Zagreb, 1987, str. 65-68.*

³ »... Item reliquid (!) ducatos decem auri distribui et expendi per dictos sous commissarios ad pingendi uestis Sancti Nicolai picti in ecclesia dicti Sancti Nicolai in muro ubi sunt graticule de ferro, et si moniales dicti monasterii non permicteant tunc uoluit que dicti commissarii distribuunt dictos decem ducatos in dicta ecclesia prout ipsi commissarii melius videbitur pro anima sua...« (HAZd, ZB, Petrus de Serçana, B I, F. I/3, fol. 65.)

⁴ Istraživanja koja su još u toku otkrivaju da je negdje u vrijeme gotike samostanska crkva gotovo u potpunosti iznova sagrađena. Na ovoj informaciji zahvaljujem konzervatoru prof. P. V e ž i ć u.

⁵ »... Item uoluit et ordinauit fieri et pingi debere in ecclesia Sancti Francisci de Sulmona figuras tres videlicet beate Marie Virginis matris domini nostri Ihesu Christi, et beate Catharine Virginis, et beati Vrbanu pape quinti, pro anima sua pro uno uoto per ipsum testatorem facto...« (HAZd, ZB, Articuius de Rivignano, B V, F II/1.)

18. veljače 1385. godine Juraj pok. Ratka određuje da se u Crkvi Sv. Stjepana (danas Sv. Šime), u novopodignutoj kapeli lijevo od kora (sjevernoj apsidi), naslika lik Sv. Jakova.⁶ I to je oslikavanje, po svemu sudeći, vezano uz znatniju obnovu spomenute crkve, koja se nekako upravo u to doba odvijala, a koja je najuočljivija upravo na sjevernom zidu.⁷ Na tom se zidu nalaze i već spomenute, nedavno otkrivene freske, za koje možemo pretpostaviti da su nastale u istom vremenskom okviru, valjda nešto kasnije od spomenutog datuma, jer je oslikavanje najvjerojatnije teklo od apsida prema pročelnom zidu.

3. svinja 1387. godine ostavlja Šimun pok. Jakova Pincharoli iz Milana 4 dukata da se iznad njegove grobnice u Crkvi Sv. Platona (kasnije Sv. Dominika) naslikaju likovi Sv. Marije, Sv. Jakova i Sv. Jurja, te lik samog oporučitelja ispod njih.⁸ Može se stoga zaključiti da je, osim sačuvanih slika u svetištu, i unutrašnjost crkve dominikanskog samostalna bila oslikana freskama, ostvarenim uz pomoć pojedinačnih legata građana.

21. veljače 1388. godine određuje Magdalena, udovica Danijela Varikaše, da se za 100 zlatnih florina Crkva Sv. Jurja opremi slikom na drvu, misnim ruhom i ormarom (spremištem) nad oltarom, te da se oslika kompletnom pričom o Sv. Jurju.⁹ Navedena se crkva nalazila u zadarskom predjelu Kampa («campus Sancti Luce»), a po svemu sudeći sagrađena je sredinom 14. stoljeća.¹⁰ Kao što je vidljivo iz oporuke, tek je zahvaljujući legatu bogate plemkinje stekla sve što je bilo neophodno da bi uopće mogla biti posvećena.

⁶ »... Item reliquit, uoluit et ordinavit pro anima sua et in remissione suorum peccatorum, ac in reuerentia beati Iacobi apostoli cuius limina uisitare attendit, facere et pingi debere in ecclesia Sancti Stephani de Iadra ymaginem Sancti Iacobi predicti in capella de nouo reffecta, que est a chorum (!) sinistro dicte ecclesie Sancti Stephani et pro ea solui prout ipsius suis commissariis melius uidebitur... Item reliquit pro anima sua in ecclesia Sancti Grisogoni de prope fontem ladre fieri debere unam anconam ualoris ducatorum auri decem. ...« (HAZd, ZB, Articutus de Rivignano, B V, F III, fol. 85'-86.)

⁷ I na ovoj informaciji zahvaljujem prof. P. V e ž i ć u.

⁸ »... Item reliquit et uoluit que super eius sepulturam siue in ecclesia Sancti Platonis de Iadra pingantur ymagines Sancte Marie, Sancti Iacobi, Sancti Georgii et figuram eius sub eas in quibus expendi uoluit ducatum quatuor auri. ...« (HAZd, ZB, Petrus de Serçana, B I, F I/5, fol. 145'.)

⁹ » ... Item reliquit florenos centrum auri expendendos per suos commissarios in uno paramento decendato a sacerdote, et in una tabula siue ancona, et in uno armario super altare, ponendis in ecclesia Sancti Georgii de Iadra quam consecrabitur dicta ecclesia...

... Item reliquit et ordinavit quid dictam ecclesia Sancti Georgii depingatur cum tota ystoria Sancti Georii martiris. ...« (HAZd, ZB, Articutus de Riugnano, B V, F III, fol. 52.)

¹⁰ Crkva se prvi put spominje 14. veljače 1354. godine (HAZd, ZB, Andreas de Canterio, B un, F II, fol. 25'.)

u njegovoj kući, s likovima i kompozicijama prema opisu koji mu je dao naručilac.²⁰ Ugovor je predviđao da rad započne 1. studenoga i traje dok posao ne bude gotov. Iz toga je vidljivo da su naručioci vodili brigu o tome da se takvi poslovi obavljaju u zimskim mjesecima, kada su povoljniji klimatski uvjeti za slikanje fresaka.²¹ Dana 6. studenoga, po samom početku rada, uzeo je Blaž za pomoćnika u slikanju spomenute kapele nekog Šimuna Ivanova,²² a 1. svibnja iduće godine ugovor je poništen, što znači da je rad bio dovršen.

5. ožujka 1399. godine naručio je isti Nikola od slikara Tome Mavrova Grisogona oslikavanje soba u drugoj svojoj kući.²³ No čini se da je u pitanju tek oličavanje koje je vjerojatno sadržavalo i neke dekorativne elemente, a nipošto slikanje fresaka. Naime, za razliku od ugovora s Blažom Luke Banića, u ovom se ugovoru ne spominju nikakvi likovi ni kompozicije. Također i cijena od 55 libara za oslikavanje dviju soba i jedne sale, u usporedbi s cijenom od 150 libara koliko je Blaž dobio za oslikavanje kapele, svjedoči da je u pitanju drukčija vrsta posla.²⁴

U svjetlu navedenih zahtjeva iz oporuka zadarskih građana i ugovora o oslikavanju kapele u kući suknara Nikole, moguće je stvoriti nešto jasniju predodžbu o obimu freskoslikarske djelatnosti. Sigurno je da je tek manji dio zahtjeva i narudžbi dokumentiran bilježničkim zapisima, te da spomenute podatke treba shvatiti kao naznake mnogo šire aktivnosti.²⁵ Također treba voditi računa i o tome da se zahtjevi iz oporuka i nisu uvijek u potpunosti izvršavali.²⁶ No već sama činjenica da postoje, predstavlja značajno svjedočanstvo da je upravo koncem 14. stoljeća, u doba koje i inače bijaše jedno od povoljnijih u tisućljetnoj povijesti komune, fresko slikarstvo doživjelo jedan od posljednjih procvata.

²⁰ K. P r i j a t e l j, »Novi podaci o zadarskim slikarima XIV- XVI stoljeća«, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 13, Split, 1961, str. 98. Budući da tekst ugovora do sada nije objavljivan, donosim ga u prilogu.

²¹ Za istu pojavu u Dubrovniku usporedi I. F i s k o v i ć, »Dubrovačko slikarstvo i društveni okviri njegova razvoja u XIV stoljeću«, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 23, Split, 1983, str. 89.

²² K. P r i j a t e l j, n. dj., str. 99. Ugovor se razlikuje od uobičajenih ugovora prilikom uzimanja slikarskih pomoćnika, i u njemu se ističe da je u pitanju samo pomoć u slikanju rečene kapele, te da Šimunova obaveza prestaje završetkom posla (vidi prilog).

²³ C. F i s k o v i ć, *Zadarski sredovječni majstori*, Zagreb, 1959, str. 181-182.

²⁴ Iz toga možemo izvući i zaključak o širokoj upotrebi riječi »pictor« u srednjem vijeku, koja se podjednako odnosila na slikare (»umjetnike«) kao i na ličioce (»zanatlije«). Stoga sve one »slikare« koji se spominju u izvornoj građi, a o čijoj slikarskoj djelatnosti nemamo podataka, treba tretirati s rezervom, jer su najvjerojatnije u pitanju ipak ličioci (usporedi I. F i s k o v i ć, n. dj., str. 130.)

²⁵ Usporedi n. dj., str. 136.

²⁶ Isto, str. 116.

I dok nam arhivski izvori otkrivaju kvantitetu ove djelatnosti, o njenoj kvaliteti smo prinuđeni suditi na osnovi doista skromnih ostataka.

Slikarske zidne dekoracije u sakristiji Katedrale²⁷ i na južnom zidu svetišta dominikanske crkve nalaze se na razmeđu između pravog umjetničkog djela i vještog zanatskog rada, te svjedoče kako je zapravo nemoguće (a valjda i nepotrebno) strogo razgraničiti jedno od drugoga. Sigurno je i već spominjani rad Tome Mavrova Grisogona u kući Nikole Mihovilova predstavljao nešto slično tom. U svakom slučaju sakristija Katedrale je bila reprezentativno mjesto, pa treba pretpostaviti da je i njena dekoracija bila jedna od najboljih u gradu.

Što se tiče oslikavanja crkvenih prostora figuranim kompozicijama, dosta je teško izvoditi pouzdane zaključke o dosezima te vrste slikarstva na osnovi tako skromnih i isto oštećenih ostataka.

Od likova simbola evanđelista na svodu svetišta dominikanske crkve, tek je lav. Sv. Marka nešto bolje sačuvan, te je na njemu uočljiva izvjesna nezgrapnost i stiliziranost koja ne ostavlja najbolji dojam o kvaliteti slikara. No treba imati na umu da su životinjski likovi u to doba, pa čak i kasnije, u vrijeme renesanse, općenito lošije slikani od ljudskih figura.²⁸ Stoga mi se čini da su za zadarsko zidno slikarstvo zrelog gotičkog doba mnogo ilustrativniji dijelovi fresaka u Crkvi Sv. Šime (nekad Sv. Stjepana), otkriveni nakon uklanjanja jednog baroknog oltara, u sklopu nedavno izvršenih radova na obnovi i zaštiti crkve.²⁹ Premda je u pitanju tek jedan koliko-toliko sačuvan lik - figura starijeg sveca u svećeničkom ruhu (najvjerojatnije Sv. Antuna Opata), uočljiva kvaliteta preostalog fragmenta otkriva da je zidno slikarstvo gotičkog doba u Zadru u potpunosti pratilo dostignuća slikarstva na drvu. Zapravo čitava kompozicija ovog segmenta zida, koliko se dade naslutiti, predstavlja prenošenje na zidnu plohu karakteristične forme poliptiha. Sudeći po okviru, slike su bile smještene u tri polja, od kojih je srednje bilo znatno veće i vjerojatno sadržavalo neku razvijeniju kompoziciju. Koliko se može zaključiti po dijelu konjskog lika, bit će da

²⁷ Detaljan opis tih slikarija vidi u I. T o m l j e n o v i ć, »Gotičke zidne slikarije u sakristiji katedrale sv. Stošije u Zadru«, *Bulletin Zavoda za likovne umjetnosti IAZU*, god. XI, br. 1-2, Zagreb, 1963, str. 141-142. Najnovije otkriće fresaka u apsidi sakristije upućuje na vjerojatnost da je spomenuta dekoracija naslikana ranije nego se to dosada smatralo, negdje u prvoj polovini 14. stoljeća, pa stoga i ne ulazi direktno u vremenski okvir kojim se bavi ovaj rad, no svejedno ostaje reprezentativna za tu vrstu zidnih slikarija.

²⁸ Pitanje je i da li je zadarski umjetnik u to doba imao pri ruci dovoljno dobar predložak za slikanje lava.

²⁹ O tome P. V e ž i ć, *Starokršćanska bazilika Sv. Stjepana (Crkva Sv. Šime) u Zadru, Diadora*, 11, 1989.

³⁰ Eventualno, mogao je to biti i prikaz Sv. Martina i prosjaka.

je u pitanju bio neki prizor iz života Sv. Jurja ili Sv. Krševana.³⁰ U manjim, bočnim poljima bili su nastikani sveci, od kojih se sačuvao onaj u lijevom polju. Takav prikaz s tri svetačka lika sasvim se uklapa u onaj sistem oslikavanja crkava koji ilustriraju prije spominjane oporuke, pa se s dosta pouzdanosti može smatrati da su ove freske na određeni način reprezentativne za svekoliku freskoslikarsku djelatnost u Zadru u to doba.

Razumljivo je da je kvaliteta pojedinih radova mogla varirati, ovisno o vrsnoći majstora, no brojna umjetnička djela sačuvana u Zadru pokazuju da u to vrijeme, pogotovo kad su u pitanju narudžbe za gradske crkve, ukus naručilaca nije tolerirao djela loše kvalitete. Utoliko je veća šteta što je gotovo cjelokupna baština zadarskog zidnog slikarstva stvorenog na izmaku srednjeg vijeka propala tijekom kasnijih stoljeća, te nam o njezinu nekadašnjem bogatstvu svjedoče tek šture arhivske vijesti i pokoji oskudni ostatak ostataka.

PRILOG I.

1387. 19. rujna

Slikar Blaž Luke Banić obavezuje se trgovcu tkaninama Nikoli Mihovilovu ukrasiti zidnim slikama kapelu u njegovoj kući prema opisu koji mu je dao naručilac.

MCCCLXXXVII, indictione X^a ab Incarnatione, die XVIII° mensis septembris. Iadre, in statione infrascripti ser Nicolai que est iuxta plateam magnam comunis, presentibus ser Marino quondam ser Micaelis de Ginano et ser Damiano quondam ser Marini de Calcina nobilibus ciuibus Iadre testibus.

Ser Nicolaus draparius quondam Micaelis ciuis et habitator Iadre ex parte una et Blasius pictor quondam Luce Banich etiam ciuis et habitator Iadre ex altera ad inuicem et inter se ad pacta infrascripta et conuentiones concorditer peruenerunt videlicet quod ipse Blasius promisit, couenit et se obligauit eidem ser Nicolao pingere de cola zesso et omnis expensis ipsius Blasii ac ipsius Blasii expensis ab ore unam ipsius ser Nicolai capellam unam per eum nouiter fabricatam in ipsius ser Nicolai domo que est Iadre in contrata Marchianorum quam domum ipse ser Nicolaus emit ab olim ser Micouillo drapario, et in ea facere figuras et ystorias de quibus sit mandatis in quadam scriptura priuata scripta manu ipsius ser Nicolai deponenda penes ser Andream quondam Desse prothomagistrum Iadre in tribus foliis de eorum partium uoluntate. Quam capellam promisit incipere bene fideliter et solcite pingere iuta formam istoriarum in ipsa scriptura nominatorum die primo mensis nouembris proxime uenturo et in ipso opere de die perseuerare usque ad operis complementum nullum aliud opus de die faciendo ab opere supradicto promisso secundum uoluntate dicti ser Nicolai et completum ipsum opus consignare ipsi ser Nicolao usque ad unum annum proxime tunc (?) sequente. Et hoc ideo quia uersa uice dictus ser Nicolaus promisit dare ipsi Blasio pictori pro eius premio et mercede operis supradicti libras centum quinqueginta soldorum paruorum in tribus terminis atque pagis videlicet ad presens libras quinqueginta soldorum paruorum, et reliquas libras quinqueginta paruorum medio dicto opere facto, et reliques libras quinqueginta paruorum toto dicto opere percompleto. Et dare eidem Blasio omnes et singulos colores et aurum et quecumque alia oportuna pro pictura operis supradicti, hiis precis etiam habitis inter eos videlicet quod si in terminum (?) ante operis predicti complementum dictus Blasius mortus fuerit quod absit dictus ser Nicolaus heredes et successores ipsius Blasii congere non

possit ad dictum opus percomplendum nec etiam heredes et successores dicti Blasii ipsum ser Nicolaum compellere possint ut ab eis recipiat complementum operis supradicti. Sic tamen quia pro rat una pars alteri et altera alteri occasione ipsius operis facti uel non facti refficere teneatur uidelicet quod si dictus Blasius minus operis fecerit quam solutionem receperit pro rata heredes ipsius Blasii ipsi ser Nicolao debeant resarcire. Si uero ipse Blasius plus operis fecerit quam precii solutionem recepit ipse ser Nicolaus heredibus ipsius Blasii pro rata supplere debeat. Si uero dictus ser Nicolaus ante complementum dicti operis mortus fuerit tunc ipse Blasius opus prefatum complere possit et debeat non obstante heredum et successorum ipsius ser Nicolai contradictione quacumque et dicti heredes et successores dicti ser Nicolai ipsi Blasio soluere teneantur usque ad integram satisfactionem pretii supradicti. Et quod etiam si ipse Blasius pro sui informatione uidere uoluerit scripturas supradictas dictus ser Nicolaus eidem Blasio debeat facere demonstrari. Et quod si dominium ladre ipsum Blasium miserit extra ladram uel eum compulerit ad opus aliquid faciendum ipse Blasius ad premissa... (dvije nečitke riječi). Que omnia supradicta dicte partes promiserunt sibi inuicem attendere et obseruare. Sub pena quarti, et obligatione hinc inde omnium suorum bonorum et cetera. Que Blasius fuit confessus se habuisse a dicto ser Nicolao pro integra solutione prime page libras quinqueginta paruorum. Renuntians et cetera. Ad que omnia supradicta consentit ipsi Blasio Maria mater ipsius Blasii et cetera.

(autograf.) Ego Gregorius de Cadulinis.

MCCCLXXX, indictione XIII^a, die primo mensis mali. Cassus fuit proxime (!?) scriptum instrumentum de mandato partium supradictorum, presentibus presbitero Micaele plebano ecclesie Sancti Micaelis de ladra et ser Cressio quondam ser Gregorii de Zadulinis nobile ciue ladre testibus.

(ZADd, ZB, Articutus de Rivignano, B IV, F IV, fol. 76'-77).

PRILOG II.

1387. 6. studenoga

Slikar Blaž Luke Banić uzima za pomoćnika u slikanju kapele trgovca tkaninama Nikole Mihovilova nekog Šimuna Ivanova.

MCCCLXXXVII, indictione XI, die VI mensis nouembris. ladre, in statione ser Nicolai draparii quondam Micaelis iuxta plateam magnam comunis, presentibus Petro drapario filio ser Andree protomagistri et Luca marangono quondam Stanonii habitatoribus ladre testibus.

Simon quondam Iohannis habitator ladre asserens se esse hominem sui iuris et non sub potestatis alicuius persone promist et se obligauit Blasio pictori filio quondam Luce Banich etiam habitatori ladre adiuuare eundem Blasium pingere capellam usque ad operis complementum ser Nicolai draparii quondam Micaelis ciuis ladre quam ipse Blasius recepit ad pingendum positam in ruga Marchianorum in ladra in domo ipsius ser Nicolai et colores terrere (?) et omniam et singulam alia facere que ad artem picture pertinent bene fideliter et solcite et more boni pictoris omnibus ipsius Simonis expensis ab ore ipso Blasio dante omnes colores oportunos. Et ex aduerso dictus Blasius promisit et se obligauit eidem Simoni dare eidem pro eius labore et premio libras triginta paruorum et nil aliud uidelicet ad presens libras decem paruorum et reliquas libras decem medio opere facto in dicta capella et reliquas libras decem paruorum dicto toto opere percompleto. Que omnia supradicta dicte partes promiserunt sibi inuicem attendere. Sub pena quarti et obligatione omnium suorum bonorum et cetera. Quas libras decem paruorum dictus Simon fuit confessus se habuisse a dicto Blasio pro prima paga predicta, renuntians et cetera, Ad plenum.

(HAZd, ZB, Articutus de Rivignano, B IV, F IV, fol. 93').

*Emil Hilje: NOTES ABOUT WALL PAINTING IN ZADAR AT THE END OF THE
14TH AND THE BEGINNING OF THE 15TH CENTURY*

S u m m a r y

The remains of wall paintings in Zadar from the Gothic period are few, especially in comparison to those from the Romanesque period so it seemed that the frescos in the Gothic art period were poorly represented. But some data from the testaments of Zadar citizens from the end of the 14th and the beginning of the 15th century give us a different picture. In these testaments we find requests indicating that some of Zadar churches (St. Frane, St. Platon, St. Stephen, St. Nicholas, St. Jurje, St. Mihovil) be painted with figurative compositions at the expense of the donators.

In light of such demands and because of the information that in 1387 Zadar painter Blaž Luka Banić promised the merchant Nikova Mihovil to decorate the chapel in his house with wall paintings, we get quite a different picture about wall painting in Zadar in the Gothic period. It became more obvious that all churches built or reconstructed during the 14th century (i.e. those that did not have Romanesque fresco decorations) got wall paintings at the end or the beginning of the following century so that the quantity of such paintings was higher than the remains that we have today indicate.

As far as the quality is concerned the best proof are the remains of frescos recently found in the church of St. Šime. Although only one saint figure is sufficiently preserved one can notice that the quality of production is as high as that of painting done on the wood. This brings us to the conclusion that Zadar wall painting quantitatively and qualitatively had a prominent place during the Gothic art period in Dalmatia.

T. I. - Sv. Antun Opat (?) Zadar, Crkva Sv. Šime

T.II. Sv. Antun Opat (?), detalj